

Παιχνίδια που αναπτύσσουν την ικανότητα ακοής

Maggie Emslie L.C.S.T. DipIPA

Πηγή: British Down Syndrome Association

Απόδοση στα ελληνικά: Φανούλα Καραμανώλη

Επιμέλεια: Σύλλογος Συνδρόμου Down Ελλάδος.

Πολλά παιδιά που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση της ομιλίας και στην έκφραση, αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ακοή.

Η "ακοή" απαιτεί το άτομο να είναι συγκεντρωμένο σ' αυτό που ακούει. Για παράδειγμα, είναι διαφορετικό να "ακούμε" την τηλεόραση, αλλά ταυτόχρονα να ακούγονται κι άλλοι θόρυβοι στους οποίους δε δίνουμε προσοχή, όπως το ρολόι να κτυπάει ή ένα σκυλί να γαβγίζει.

Για να αναπτύξουμε την ικανότητα της ακοής, θα αναφέρουμε κάποια παιχνίδια που ίσως βοηθήσουν τα παιδιά να συγκεντρώνονται καλύτερα. Πάνω απ' όλα, θα βοηθήσουν τα παιδιά στην κατανόηση της ομιλίας και στην προφορική τους έκφραση.

Γνώση των ήχων

Το πρώτο βήμα στην ανάπτυξη της ακοής είναι να αποκτήσει το παιδί σας τη γνώση διαφόρων ήχων και να πειραματιστείτε μ' αυτούς όσο το δυνατόν περισσότερο.

- Χρήσιμα πράγματα που προκαλούν "καλούς" ήχους για τα παιδιά:
κουδουνίστρες, παιχνίδια που κάνουν θόρυβο όταν τα πιέσεις, κουδουνάκια, ένα κουτάλι μέσα σε φλιτζάνι κλπ.

- Πράγματα του σπιτιού:
καθαρά, στεγνά, πλαστικά μπουκάλια που να έχουν μέσα μακαρόνια, ρύζι, μπιζέλια, κουμπιά, λουρίδες αλουμινόχαρτο. Σημείωση: προσέξτε το καπάκι να είναι κλειστό. Μπορείτε επίσης να γεμίσετε και να καλύψετε μπουκάλια από απορρυπαντικό ή κουπάκια από βούτυρο.

- Μπορείτε να φτιάξετε μια εύκολη κουδουνίστρα, για να την κρατάει το παιδί ή να την κρεμάσετε ψηλά, για να την κλωτσάει ή να την χτυπάει. Χρησιμοποιήστε καπάκια από μπουκάλια (όχι μεταλλικά, εσωτερικά ρολά από σελοτέιπ, από χανσαπλάστ ή από κλωστές, μεγάλα κουμπιά κ.λ.π., τα οποία περνάμε σε μια χοντρή κλωστή και το παιδί σας μπορεί να τα κουνάει και να τα κάνει να "χορεύουν".

- Κουτί που "γλιστράει": χρησιμοποιήστε ένα σχετικά μεγάλο επίπεδο κουτί, για παράδειγμα κουτί από απορρυπαντικό. Βάλτε μέσα λίγες κουταλιές άμμο, ρύζι, ξηρούς καρπούς, μπιζέλια κ.λ.π., ανάλογα με τον ήχο που θέλετε να ακουστεί. Κλείστε το κουτί καλά και καλύψτε το. Καθώς το βάρος μεταφέρεται από το ένα χέρι στο άλλο, το εσωτερικό του κουτιού "γλιστράει" από τη μια μεριά στην άλλη και ακούγεται ένας χαρακτηριστικός ήχος.

- Παιχνίδι "πεσίματος": αυτό είναι ιδιαίτερα καλό για τα παιδιά που δε βρίσκονται συνήθως σε θέση να μπορούν να ρίξουν τα παιχνίδια τους κάτω και να βλέπουν αλλά και να ακούν τις συνέπειες αυτής της απλής κίνησης. Στο παιχνίδι ρίχνουμε διάφορα πράγματα μέσα σε μια ποικιλία από δοχεία κι έτσι τα παιδιά εξασκούνται στο να κρατούν και να αφήνουν διάφορα αντικείμενα διαφορετικού βάρους και σύστασης. Προτείνουμε: ρολά από κλωστές, κουκουνάρες, ρολά για τα μαλλιά, μανταλάκια, μπιζέλια.

Προέλευση των ήχων

Το επόμενο στάδιο είναι να ενθαρρύνουμε τα παιδιά να ακούνε με προσοχή, έτσι ώστε να καταλαβαίνουν από ποια κατεύθυνση έρχεται ο ήχος.

Τα παρακάτω παιχνίδια είναι χρήσιμα σε αυτό:

- Κάνουμε κάποιο θόρυβο χωρίς να μπορεί το παιδί να μας δει κι έτσι αναγκάζεται να γυρίσει ή να δείξει με το χέρι από πού έρχεται ο ήχος.

- Κάνουμε να ακουστεί πάνω από έναν θόρυβο, έτσι ώστε το παιδί πρέπει να βρει την προέλευση δύο ήχων.

- Κάποιος κρύβεται και το παιδί πρέπει να τον βρει. Ο κρυμμένος έχει κάτι που κάνει θόρυβο κι έτσι το παιδί ακολουθεί την κατεύθυνση από την οποία έρχεται ο ήχος.

Αναγνώριση των ήχων

Το παιδί πρέπει να μπορεί να αναγνωρίζει ήχους από το περιβάλλον και από πού προέρχονται, έτσι ώστε να μπορεί να τους συνδέσει και να αναπτύξει την κατανόηση του κόσμου γύρω του και ως συνέπεια αυτού, να μπορεί να χρησιμοποιεί τις λέξεις με τη σωστή τους σημασία.

- Το πρώτο βήμα είναι η αναγνώριση γνωστών φωνών - μπορεί το παιδί να αναγνωρίσει τις φωνές της οικογένειας.

- Αν το παιδί σας δεν μπορεί να κινηθεί ελεύθερα μόνο του μέσα στο σπίτι, πηγαίνεται το εσείς κοντά στα πράγματα που κάνουν ιδιόμορφους θορύβους. Για παράδειγμα, στο νερό καθώς το ρουφάει ο νεροχύτης ή δείξτε του πώς χτυπάει το κουδούνι της πόρτας κ.λ.π.

- Γράψτε σε μια κασέτα γνωστούς ήχους. Βρείτε μεγάλες εικόνες που να ταιριάζουν στον κάθε ήχο (ή χρησιμοποιήστε τα ίδια αντικείμενα, αν μπορούν να μεταφερθούν). Αφήστε το παιδί να προσπαθήσει να ταιριάξει τον ήχο με την εικόνα ή το αντικείμενο. Όταν θα μπορεί να το κάνει αυτό, παίξτε τον κάθε ήχο στην κασέτα και βάλτε μπροστά του δύο ή περισσότερες εικόνες, για να διαλέξει. Ήχοι που προτείνουμε: κτύπος του ρολογιού, το κουδούνισμα της εξώπορτας και του τηλεφώνου, το καζανάκι της τουαλέτας, ηλεκτρική σκούπα, βρύση να τρέχει, φλιτζάνια να χτυπάνε.

- Ήχοι από ζώα: μάθετε στο παιδί σας να συνδέει τα ζώα με το θόρυβο που κάνουν. Χρησιμοποιήστε ζωάκια (παιχνίδια) και καθαρές εικόνες. Αρχίστε με ένα ζωάκι μόνο και σιγά σιγά προσθέστε κι άλλα. Έτσι θα μπορούν αργότερα σαν παιχνίδι να ταιριάζουν τα ζώα με τον ήχο που κάνουν και να ξεχωρίζουν τους διάφορους ήχους.

Διαφοροποίηση των ήχων

Το παιδί θα πρέπει να καταλαβαίνει αν δύο ήχοι είναι διαφορετικοί και σε πιο προχωρημένο στάδιο, σε τι ακριβώς διαφέρουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα καλό, για να αναπτύξουμε την ικανότητα των παιδιών να συγκεντρώνονται και είναι σημαντικό αργότερα για το παιδί που χρησιμοποιεί λανθασμένους ήχους.

- Όμοια αντικείμενα ήχου: πάρτε έξι πλαστικά βάζα με όμοια καπάκια. Χωρίστε τα σε τρία ζεύγη και στο κάθε ζεύγος βάλτε κάτι που κάνει θόρυβο, π.χ. δύο με ρύζι, δύο με φουντούκια, δύο με χαρτί. Δείξτε στο παιδί δύο δοχεία με διαφορετικό περιεχόμενο στην αρχή, π.χ. χαρτί και φουντούκια. Κουνήστε αυτό με το χαρτί και το παιδί πρέπει να επιλέξει αυτό που κάνει τον ίδιο θόρυβο. Αφήστε το να παίξει με τα δοχεία, για να κάνει την επιλογή του. Όταν τα καταφέρει καλύτερα, προσθέστε κι άλλα δοχεία που κάνουν παρόμοιο ήχο και δώστε του μεγαλύτερη ποικιλία από την οποία να πρέπει να διαλέξει το σωστό, φτιάχνοντας κι άλλα δοχεία, αν είναι αναγκαίο.

- Κασέτα με γνώριμους ήχους: φτιάξτε μια κασέτα με ήχους που ακούγονται στο σπίτι και βρείτε αντίστοιχες εικόνες ή αντικείμενα. Δείξτε στο παιδί δύο ή περισσότερες εικόνες (ή αντικείμενα) με κάθε ήχο και αφήστε το να βρει το σωστό. Σταδιακά αυξήστε τον αριθμό των εικόνων από τις οποίες διαλέγει.

- Παιχνίδια με ήχους από ζώα: σιγουρευτείτε ότι το παιδί σας ξέρει τον ήχο που κάνει κάθε ζώο. Βρείτε απλές εικόνες ζώων και παίξτε το παιχνίδι με τον τρόπο που αναφέραμε παραπάνω, κάνοντας τον ήχο του ζώου, καθώς το παιδί σας διαλέγει τη σωστή εικόνα.

- Όμοιοι ήχοι: βρείτε εικόνες από λέξεις που ξέρει το παιδί σας και είναι σχεδόν όμοιες π.χ. μύτη/σπίτι, μήλο/φύλλο, γάλα/γάτα κ.λπ. Δείξτε του κάθε ζευγάρι και πείτε "Δείξε μου τη μύτη" κ.λπ. Σημείωση: Το παιδί σας πρέπει να γνωρίζει πολύ καλά αυτές τις εικόνες πριν παίζετε αυτό το παιχνίδι. Για να παίζετε με πιο απλό τρόπο, χρησιμοποιήστε τα ίδια τα αντικείμενα.

Απομνημόνευση των ήχων

Είναι πολύ σημαντικό το παιδί να θυμάται ό,τι ακούει, καθώς πρέπει να θυμάται λέξεις και ήχους που έχει ακούσει για να αναπτύξει την κατανόησή του και να χρησιμοποιεί τις λέξεις και τους ήχους εκφραστικά.

- Τοποθετήστε δύο ή τρία αντικείμενα μπροστά στο παιδί (ή περισσότερα, αν μπορεί να τα καταφέρει) και πείτε του να πιάσει ή να δείξει ένα αντικείμενο, μετά δύο, τρία κ.λπ. Σταδιακά απομακρύνετε τα αντικείμενα, έτσι ώστε να πρέπει να θυμάται τις οδηγίες σας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα. Αλλάξτε το παιχνίδι βάζοντας τα αντικείμενα στο διπλανό δωμάτιο και λέγοντας στο παιδί να τα φέρει (αν μπορεί).

- Κρυφτό: κρύψτε τρία ή τέσσερα (ή περισσότερα) γνωστά αντικείμενα στο δωμάτιο. Πείτε: "Βρες μου το παπούτσι" κ.λπ. Το παιδί πρέπει να βρει το αντικείμενο που του ζητήσατε, όχι κάποιο από τα άλλα.

- Παίξτε το πρώτο παιχνίδι που αναφέραμε, χρησιμοποιώντας όμως απλές εικόνες. Στην αρχή ταιριάζετε την εικόνα με το αντίστοιχο αντικείμενο, για να δείτε αν το παιδί ξέρει τι δείχνουν οι εικόνες. Μετά αλλάξτε λίγο το παιχνίδι, όπως αναφέραμε παραπάνω.

- Σταδιακά κάντε τις οδηγίες πιο δύσκολες. Για παράδειγμα: "Βάλε το αυτοκίνητο πάνω στο τραπέζι", "Πήδα, και μετά βάλε το αυτοκίνητο πάνω στο τραπέζι".

- Δείτε αν το παιδί μπορεί να θυμηθεί μια σειρά από ήχους, μετά μια σειρά αριθμών ή απλών λέξεων. Αρχίστε με δύο και προσθέστε κι άλλα.

- Διαβάστε ή πείτε του μια σύντομη ιστορία με απλές προτάσεις και ζητήστε να σας την ξαναπεί.

- Ψώνια: παίξτε το "μαγαζί", λέγοντάς του να έρθει να αγοράσει όλο και περισσότερα πράγματα.

Παιχνίδια για ανάπτυξη της ακοής

Σταμάτα - Ξεκίνα

- Αυτό το παιχνίδι χρησιμοποιεί ήχους, για να ξεκινά και να σταματά διάφορες δραστηριότητες. Καλοί ήχοι, για να κινείται το παιδί, είναι μουσική από ραδιόφωνο ή δίσκους και κουδούνισμα. Μπορεί να χτυπάει παλαμάκια, να κουνάει το κεφάλι του, να κουνάει κάποιο παιχνίδι (π.χ. μια μικρή σημαία). Το παιδί πρέπει να αρχίζει ή να σταματάει τη δραστηριότητα σύμφωνα με το πότε αρχίζει ή σταματάει η μουσική, το κουδούνισμα κ.λπ.

Κίνηση σύμφωνα με το ρυθμό

- Το παιδί θα πρέπει να κάνει πιο γρήγορες κινήσεις, όταν ο ρυθμός είναι γρήγορος και πιο αργές, όταν ο ρυθμός είναι σιγανός (μπορείτε να δώσετε ρυθμό, χτυπώντας με ένα κουτάλι ή ξύλο κάποιο αντικείμενο του σπιτιού).

Κρύψε το παιχνίδι

- Όταν το παιδί ψάχνει το παιχνίδι, κάντε κάποιο θόρυβο, π.χ. χειροκροτήστε ή κτυπήστε ένα τύμπανο. Κάντε πιο δυνατό το θόρυβο, όταν το παιδί πλησιάζει το κρυμμένο παιχνίδι και πιο σιγανό, όταν απομακρύνεται.

Παιδικά τραγουδάκια

- Είναι πολύ χρήσιμα, όταν συνοδεύονται από κινήσεις των χεριών. Ενθαρρύνετε το παιδί να συμμετέχει με κινήσεις και λόγια. Πότε - πότε, παραλείπετε τα τελευταία λόγια του τραγουδιού, για να τα συμπληρώνει το παιδί.

Ιστορίες

- Αρχίστε με ιστορίες που έχουν ζωντανές εικόνες, μόνο με δύο ή τρεις λέξεις σε κάθε σελίδα και που είναι σύντομες. Χρησιμοποιήστε ιστορίες στις οποίες μπορεί να συμμετέχει το παιδί και που να έχουν κομμάτια που επαναλαμβάνονται.

Κάνε ό,τι λέω

- Το παιδί πρέπει να ακολουθεί τις οδηγίες σας. Για παράδειγμα, "χτένισε τα μαλλιά σου", "δείξε μου τα πόδια σου" κλπ.

Ο θησαυρός του γίγαντα

- Ο "γίγαντας" κάθεται στο κέντρο του δωματίου, φυλάγοντας το θησαυρό του, όπως ένα κουδούνι ή κάποιο άλλο αντικείμενο που κάνει θόρυβο. Οι άλλοι κάθονται πίσω του και προσπαθούν να προχωρήσουν σιγά - σιγά, μπροστά για να πάρουν το αντικείμενο. Είναι καλό παιχνίδι για όλη την οικογένεια.